

UDK: 796:727.3(497.4)

Tomaž Pavlin,
Milan Žvan

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

ORGANIZIRANJE TELESNOVZGOJNEGA ŠTUDIJA NA SLOVENSKEM, PREDHODNIKA FAKULTETE ZA ŠPORT

1. UVOD

Z uvajanjem telesne vadbe oziroma »telovadbe« ali ponekod »gimnastike« in zatem »telesne vzgoje« kot rednega predmeta v šolske predmetnike (1869) in množičnim društvenim razvojem telovadne (Sokol 1863) in športne aktivnosti v drugi polovici 19. stoletja, se je v praksi vzpostavilo vprašanje stroke in kadrov. Problem se je reševal tako s strokovnimi kot specialističnimi tečaji, ki so vodili v oblikovanje višje in visokošolskega študija telesne vzgoje. V članku predstavimo razvoj oziroma pot do oblikovanja Visoke šole za telesno kulturo, ki je bila temelj današnji Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani.

2. HABSURŠKO-SOKOLSKE KORENINE

V razvoju oziroma na poti do Fakultete za šport Univerze v Ljubljani imamo 3 kronološka obdobja in sicer avstrijsko do leta 1914, starojugoslovansko do 1941 in novojugoslovansko po 1945. V avstrijskem obdobju se najprej organizira dejavnost telovadba/gimnastika kot civilnodružbena dejavnost, ki postane pomemben del slovenske civilne družbe in kulture, na drugi strani pa novi šolski zakon 1869 predpiše telovadbo kot obvezen šolski predmet. Prvo slovensko telovadno društvo Južni Sokol je bilo organizirano 1863, iz tega akta pa je v obdobju do prve svetovne vojne zraslo množično sokolsko gibanje. Sokolska telovadba je imela močan narodni nabo, saj je sovpadala s težnjami za slovensko narodno emancipacijo in političnimi zahtevami po združitvi slovenskih dežel v politično avtonomno enoto Slovenijo znotraj avstro-ogrskega političnega okvirja, ki pa je z leti pred prvo svetovno vojno preraščal v zahtevo po združitvi z ostalimi južnimi Slovani v južnoslovansko federativno enoto. S sokolskimi društvi se je v slovenski družbi uveljavljala nova stroka, ki so jo strokovno širili in razvijali preko vaditeljskih tečajev in publicirali prva strokovna dela kot npr. *Nauk o telovadbi* v letih 1867 in 1869. V sokolskem strokovnem razvoju so bili pomembni vaditeljski tečaji Viktorja Murnika po letu 1896. Ti so temeljili na Tyrševem sokolskem sistemu, ki je postal temelj tako društvenega kot strokovnega dela in sokolskega povezovanja. Tyršev sistem so prevzeli tudi Hrvati in Srbi, prav tako je bil v drugi polovici prvega desetletja 20. stoletja predstavljen v Črni Gori. (Pavlin, 2008)

Drugo torišče je bilo šolstvo. Potem ko je bilo po težkem avstrijskem porazu proti Prusom (1866) habsburško cesarstvo dualistično reorganizirano, je nova liberalna vlada ponovno pristopila k reorganizaciji in laizaciji šolstva. Za svoje namere je izkoristila vojaški poraz in se sklicevala na raziskavo, da so bili avstrijski vojaki v primerjavi s pruskimi precej bolj nepismeni in to je bila prepričljiva utemeljitev za

pripravo novega šolskega zakona. Prvi korak je bil zakon o splošnih pravicah državljanov (1867), ki je posledično vodil v delitev šolstva med državo in Cerkvijo. Država je prevzela vodstvo in nadzor nad vzgojo in izobraževanjem, Cerkev pa je ohranila versko oskrbo in pouk. Leta 1869 je bil sprejet ljudskošolski zakon, ki je urejal osnovno šolstvo in uvedel nov predmetnik, v katerega je bila uvrščena tudi telovadba za dečke (2 uri), za deklice pa ročno delo z gospodinjstvom - pozneje je bila telovadba dovoljena tudi deklicam, po letu 1883 je bila ponovno omejena in dovoljena le ob privolitvi staršev in če je bilo dovolj kandidatk. Leta 1870 je država uvedla telovadbo tudi v srednje šolstvo, sprva v realke in učiteljišča, medtem ko je bila v gimnazijah najprej fakultativna, obvezna pa v šolskem letu 1909/10. (Okoliš, 2009; Stepišnik, 1974)

Zakonski ukrepi so odprli vprašanje novega učiteljskega poklica: učitelja telovadbe (turnlehrer). Po uredbi prosvetnega ministrstva (1870) so morali kandidati za pridobitev poklicne telovadne ali telesnovzgojne usposobljenosti opraviti izpit pred za to imenovano komisijo. Prva komisija je bila na Dunaju (1870), sledile so v poljskem Lwovu in štajerskem Gradcu (1873) ter Pragi (1878). Na Dunaju je bil leta 1871 storjen nov korak s formiranjem strokovnega dvoletnega tečaja (4 semestri po 2 uri dnevno). Izpit je bil dvodelni, teoretični in praktični. Kandidati so se podrobno seznanili z razvojem telovadbe/gimnastike, pedagoško platjo, spoznali telovadne sisteme, telovadno terminologijo ter se praktično izurili, poudarek pa je veljal tudi anatomiji, fiziologiji in biologiji človeka. Predmet je veljal za neznanstvenega, torej predmet, za katerega ni potrebno znanje temelječe na znanosti, zato so marsikdaj niso obravnavali enakopravno. Kljub temu so predmet prevzemali šolani kadri, ki so pripravili tudi prve strokovne priručnike. Na Slovenskem je eden prvih učbenikov *Telovadba v petrazrednih in manj kot petrazrednih ljudskih šolah* Frana Bruneta iz leta 1900 (Brunet je bil diplomant dunajskega tečaja telesne vzgoje in je poučeval telovadbo v Ljubljani). (Stepišnik, 1974)

3. SOKOLIZACIJA TELESNE VZGOJE IN ZAHTEVA PO VIŠJI ŠOLI

S koncem prve svetovne vojne Južni Slovani formirajo Kraljevino SHS (od 1929 Kraljevina Jugoslavija), ki je v šolstvo uvedla 2 uri telesne vzgoje. Šolstvo na Slovenskem se je sloveniziralo, kar je bil pomemben nacionalno-kulturni korak. (Dolenc, 1996) Slovenski, hrvaški in srbski sokoli so se 1919 združili v enotno jugoslovansko sokolsko organizacijo in poudarili povezavo s šolstvom, da bi morali biti v novi državi udeleženi pri organizaciji telesne vzgoje v šolstvu oziroma prevzeti šolsko telesno vzgojo, kar se je dejansko tudi zgodilo ter se tako vzpostavljalo sokolsko ali civilnodružbeno in šolsko prepletanje. Učitelji sokoli naj bi bili tudi šolski učitelji telesne vzgoje in obratno, Sokolstvo pa bi moralo imeti glas pri urejanju telesne vzgoje od najnižjih oblastnih teles do prosvetnega in obrambnega ministrstva ter vseh ministrstev, kjer se obravnava telesna vzgoja. Leta 1921 so Sokoli apelirali na Ministrstvo prosvete za organiziranje sokolskih tečajev za učitelje telovadbe in nastavitve sokolsko usposobljenih telovadnih učiteljev na vseh učiteljiščih v državi, pri oblastvih pa posebnih nadzornikov za telesno vzgojo. Prav tako so predlagali ustanovitev katedre za

telesno vzgojo pri eni od filozofskih fakultet s sodelovanjem medicinske fakultete, predavatelji pa naj bi bili priznani sokolski strokovnjaki. Ministrstvo za zdravje naj bi štipendiralo študij mladih zdravnikov večjih telesnih vaj, ki bi se specializirali kot fiziologi in razvijali fiziologijo ter tako prispevali k razvoju telesne vzgoje. Sokolske akademske zahteve so bile za tedanji čas preuranjene in v praksi je prevladalo izobraževanje kadrov preko sokolskih strokovnih tečajev, v drugi polovici dvajsetih let pa se je v problematiko kvalificiranih kadrov za kratko vključila država, ki je junija 1927 vpeljala enoletni telesnovzgojni tečaj za učitelje telesne vzgoje na srednjih šolah. (Pavlin, 2009)

Leta 1929, po Aleksandrovem puču in uvedbi šestojanuarske diktature, so se Sokoli sestali s kraljem Aleksandrom in predložili Spomenico z načrtoma zakona o telesni vzgoji šolske mladine in zakona za telesnovzgojno vojaško šolo, s čimer bi se sokolska telesna vzgoja razširila tudi v vojsko. Poudarili so splošno potrebo telesne vzgoje ter na primeru Starih Grkov, Rimljanov in drugih zgodovinskih ljudstev poudarili, da so njihove kulture cvetele toliko časa, kolikor je bila telesna vzgoja sestavni del splošne vzgoje. Če želi država razširiti telesno vzgojo med vse sloje naroda, mora poskrbeti predvsem za strokovnost in ustrezno infrastrukturo v šolah in vojski ter tudi za materialno in moralno podporo Sokolstva, ki telesno vzgojo širi v okviru civilne sfere. Spomenica je vključevala načrt triletnega študijskega programa v obsegu 6 semestrov in 108 ur teorije in prakse. Predmetnik je načrtoval 22 teoretično-praktičnih predmetov in sicer praktična telovadba, igre, lahka atletika in šport, sabljanje, sistematika in teorija telovadbe, metodika telesnih vaj, zgodovina in literatura telesnih vaj, estetika telesnih vaj, obča pedagogika, fizika, biologija, anatomija in histologija z vajami, anatomija zunanosti človeka, obča fiziologija z vajami, obča in specialna fiziologija telesnih vaj, obča higiena, šolska higiena in higiena telesnih vaj, telesni razvoj in higiena v predšolski dobi, antropometrija, ortopedija, masaža in zdravstvena telovadba, prva pomoč z vajami, gradnja in oprema telovadnic in telovadišč. (Spomenica, 1929) Sokolom se je v začetku tridesetih let z apelom po strokovni kadrovski šoli pridružila jugoslovanska Zveza športnih zvez, na Slovenskem pa sta sredi tridesetih let poleg sokolov opozarjala na potrebo po strokovni šoli ljubljanska športna kluba Ilirija in Primorje, ki je ministru telesne vzgoje septembra 1937 poslal spomenico s predlogom in zahtevo po organiziranju katedre za telesno vzgojo na Filozofski fakulteti. Primorje je v »zahtevi« poudarilo, da je »slovenski šport v zastopanju državnih barv na mednarodnih nastopih dosegel zavidljive uspehe. Nekatere reprezentance so sestavljene izključno iz slovenskih športnikov (smučarske in telovadne) in ravno te so pokazale dosedaj na mednarodnih tekmah najlepše uspehe. V druge državne reprezentance je prispevala Slovenija, ki predstavlja le eno petnajstino prebivalstva, več kot vsaka druga banovina. Tudi to je eden izmed važnih in tehtnih vzrokov, ki govori za to, da država ustanovi najvišji telesnokulturni zavod tam, kjer je telesna kultura na najvišji ravni.« (v Stepišnik, 1964, str. 7)

Medtem ko so v Jugoslaviji civilne organizacije zahtevale in poudarjale potrebo telesnovzgojnega študija, je ta v tujini že marsikje potekal. Ministrstvo za telesno vzgojo naroda se je pod pezo pobud in pritiskov in verjetno tudi slovanskih zgledov na

Českoslovaškem in Poljskem končno odzvalo in v letu 1938 je v Beogradu zaživela Višja šola za telesno vzgojo. Pogoji za sprejem so bili poleg končane srednje šole zdravniški pregled in izpit telesne sposobnosti ter športna anamneza. Po sprejetju sporazuma in zakona o oblikovanju banovine Hrvaške (1939) ter notranje političnem reorganiziranju jugoslovanske države, je bila ustanovljena podobna šola v Zagrebu. Akcija je stekla tudi v Sloveniji. Diplomata berlinske Visoke šole za telesno vzgojo Drago Ulaga je tik pred drugo svetovno vojno pripravil načrte za študij v okviru ljubljanske Filozofske fakultete, vendar pa sta proračunska debata oziroma nasprotovanje finančnega ministrstva in nato aprilski napad na Jugoslavijo leta 1941 ter druga svetovna vojna prekinila pobudo. (Ulaga, Knez-Bergant, 1992)

4. FIZKULTURNA PRENOVA IN VISOKA ŠOLA

Po osvoboditvi so v Sloveniji že oktobra 1945 želeli ustanoviti ali akademijo ali inštitut za študij telesne vzgoje v kombinaciji z drugim predmetom na drugi instituciji. Med agilnimi iniciatorji telesnovzgojnega študija je bila Jelica Vazzaz, predvojna sokolica in študentka beograjske Višje šole, po vojni pa referentka za telesno vzgojo pri ministrstvu za prosveto Ljudske republike Slovenije. Vendar je prevladalo državno reševanje telesnovzgojne kadrovske in študijske problematike ter je prevladala ideja centralne ali državne institucije v Beogradu, ki je bila organizirana na torišču predvojne Višje šole. Tako smo v zgodovini dobili znameniti Državni inštitut za fizkulturo (dif), po republikah pa so ustanovili najprej enoletne strokovne tečaje in nato srednje fizkulture šole. V Sloveniji je Zavod za fizkulturo v šolskem letu 1946/47 izvedel enoletni tečaj, zatem pa je bilo po centralistično-fizkulturni smernici organizirano srednješolsko fizkulturno šolanje (1947/48), študij pa so maturanti nadaljevali v Beogradu na »difu«. Eden od razlogov za slovensko podreditev difovski centralizaciji naj bi bila bojazen, da za vpis na višjo telesnovzgojno šolo v prvih povojnih letih ne bi imeli zadostnega priliva gimnazijskih in drugih maturantov, saj naj bi bile potrebe precej večje na drugih akademskih področjih, na drugi strani pa je bilo tudi srednje šolstvo še v obnavljanju. (elaborat VŠTV) Kljub temu lahko pritrdimo Stepišniku, da je bila s srednješolskim fizkulturnim šolanjem »rojena prva šola za telesno kulturo na Slovenskem«, ki sicer ni bila višješolska, je bila pa »temelj za naprej«, saj se je oblikoval učiteljski zbor s stalno zaposlenimi učitelji, šola pa je 1950 prišla pod upravni nadzor ministrstva za prosveto. (Stepišnik, 1964, str. 9)

Nov mejnik so bila petdeseta leta, postinformbirojevska leta in leta jugosocialističnega iskanja in konsolidiranja ter leta temeljite državno-šolske reorganizacije. Fizkultura je še vedno poudarjala manjko kadra, ki so ga v petdesetih pričeli reševati najprej z opustitvijo državnocentralističnega difovskega modela in organiziranjem republiških višješolskih šol, medtem ko je visokošolsko organiziranje sovpadlo s šolsko prenovno konec petdesetih let, čeprav je debata o visoki šoli v Sloveniji potekala že vsaj od leta 1952. Ko je namreč Odbor za telesno vzgojo pri Svetu za prosveto in kulturo LR Slovenije v začetku petdesetih analiziral telesnovzgojno stanje, je glede na pomanjkanje učiteljev telesne vzgoje in širitev ur telesne vzgoje, predlagal ustanovitev samostojne visoke šole za telesno vzgojo s študijsko kombinacijo telesne vzgoje in drugega

predmeta. Februarja 1953 so z načrtom seznanili ljubljansko Univerzo ter se z njo uskladili, vendar je Svet za prosveto in kulturo sklenil, da se najprej kot prehodno stopnjo k visoki šoli ustanovi tri letno višjo šolo za telesno vzgojo. Konec novembra 1953 je bil ustanovljen Inštitut za telesno vzgojo v Ljubljani s triletnim višješolskim študijem. Naloge Inštituta so bile »izobrazba visokokvalificiranih vzgojiteljev za telesno vzgojo, znanstveno proučevanje vseh vprašanj telesne vzgoje ter skrb za popularizacijo telesne vzgoje in pomoč telesnovzgojnim organizacijam pri njih napredku«. (Poročilo, 1959) Inštitut je bil sredi marca 1956 preimenovan v Višjo šolo za telesno vzgojo. Na Inštitut in pozneje Višjo šolo so se lahko vpisali kandidati z gimnazijsko maturo ali izpitom srednje strokovne šole po uspešno opravljenem sprejemnem izpitu in zdravniškem pregledu. Študij, čeprav uradno višješolski, je presenetljivo potekal v 6 semestrih ali 3 letih in je bil dejansko študijska posebnost. Predmetnik Višje šole so sestavljali predmeti štirih predmetnih skupin: družbeno-humanistični, medicinski, telesnovzgojno-metodični in praktični. Poleg tega je bil organiziran Inštitut za športno medicino, ki je postavljaj zasnovano znanstvenega dela, v strokovni in pedagoški usmeritvi pa je Višja šola pomenila tudi odmik od prosokolske strokovne smeri. (Poročilo, 1959)

Med leti 1953 in 1958 se je na študij vpisalo 152 rednih študentov in 37 izrednih in vpis ni bil zadovoljiv. Za kandidate je bi bilo vse bolj moteče dejstvo, da triletna višja šola ni napravila predvidenega razvoja v štiriletno visoko šolo, kakor so študentje po zagotovilih pričakovali. Pridobljena izobrazba in poklic učitelja telesne vzgoje glede na čas študija nista bila stimulatívna, saj so isti naziv dobili diplomanti višje pedagoške šole že po dvoletnem študiju, medtem ko so na fakultetah z le eno leto daljšim študijem pridobili naziv profesorja. Na problematiko so opozarjali tako telesnovzgojni delavci kot študenti, ta pa je sovpadala s pripravo šolske reforme sredi petdesetih let, ki je vključevala tudi vprašanje izobrazbe učiteljev. Predlogi izobrazbe učiteljev za nove enotne osemletne osnovne šole so nihali med dvoletno in štiriletno pedagoško akademijo. Slovenski predlog je zagovarjal stališče, da bi se morali izobraževati na štiriletnih šolah, medtem ko je reforma predvidela uvedbo stopenjskega študija (učitelj/profesor). (Poročilo, 1959; Gabrič, 1992)

Komisija za telesno kulturo pri Izvršnem svetu LR Slovenije je konec junija 1958 razpravljala o kadrih za poučevanje telesne vzgoje v šolah. Navezala se je na predhodni predlog dvopredmetne visoke šole za telesno vzgojo in predlagala, da naj »sedanjó Višjo šolo za telesno vzgojo nadomesti Akademija za telesno vzgojo, ki bo usposabljala višje in visoko kvalificirane kadre ter opravljala proučevalno delo na področju telesne kulture«. (Elaborat VŠTV, str. 5) V nadaljnji razpravi je obveljala ideja visoke šole in leta 1959 je posebna strokovna skupina pripravila zakonski osnutek o specialistični Visoki šoli za telesno kulturo s stopenjskim in podiplomskim študijem telesne vzgoje. Maja 1960 je zakonski osnutek o preoblikovanju Višje šole v Visoko šolo z dvostopenjskim študijem za izobraževanje učiteljev in profesorjev telesne vzgoje ter kadrov za potrebe telesnokulturnih organizacij obravnaval Svet za kulturo in prosveto. Ustanovitev Visoke šole sta na skupni seji podprla tudi Partizan Slovenije in Športna zveza Slovenije, ključni telesnovzgojni in športni organizaciji. Vzporedno so se predstavniki Višje šole sešli s članom sekretariata Zveze komunistov Stanetom

Kavčičem in obravnavali predlog ustanovitve Visoke šole ter poudarili, da bodo z dvo-stopenjskim študijem reševali vprašanje učiteljev vseh vrst in kadrov v telesnovzgojni praksi. Sledila je še razprava v skupščini, ki je ob dejstvu o pomanjkanju kadrov v šolstvu in družbenih organizacijah 24. junija 1960 sprejela zakonski akt o ustanovitvi Visoke šole za telesno kulturo. (Stepišnik, 1964)

Jeseni 1960/61 se je na VŠTK vpisala prva generacija, ki se je v začetku leta 1964 preselila v novo zgrajene prostore. Predmetnik VŠTK je nadaljeval pedagoško-znanstveno logiko predhodnikov in štirih predmetno-strokovnih skupin, ki so prerasle v katedre. Predmetnik so tako sestavljale »družbene vede« s predmeti osnove družbenih ved, zgodovina telesne kulture, organizacija telesne kulture, obča in mladinska psihologija, psihologija športa in dela, pedagogika, tuj jezik, športne gradnje, »biološke vede« z anatomijo, fiziologijo, poškodbe in prva pomoč, biologijo, higieno, masažo in preventivno gimnastiko, predmeti za teorijo in metodiko telesne vzgoje (teorija telesne vzgoje, metodika z učno prakso, biomehanika telesnih vaj, rekreacija) ter praktični del: atletika, športne igre, borilni šport, elementarne igre, orodje in akrobatika, plavanje, vaje in oblikovanja, ritmika, plesi in telovadne sestave, smučanje, planinstvo, veslanje. (Statut VŠTK)

VŠTK je strokovno sledila državnemu kongresu telesne kulture in njeni reorganizaciji ter uvajanju rekreacije. Temu primerno je širila študij z novimi programi ter strokovno vplivala na civilno dejavnost. Leta 1975 je bila VŠTK vključena v ljubljansko Univerzo, leta 1982 pa je na osnovi kvalitetnega pedagoško-znanstvenega razvoja sprožila postopek za prehod in preimenovanje v Fakulteto za telesno kulturo. Univerzitetni svet Univerze v Ljubljani je marca 1982 na osnovi ocene dotedanjšega razvoja in uveljavitve tako v jugoslovanskem kot evropskem prostoru prehod v fakulteto podprl. (VŠTK, 1982) Leta 1990 je fakulteta spremenila ime v Fakulteto za šport.

VIRI IN LITERATURA:

1. Arhiv Fakultete za šport: Spomenica o telesnom vaspitanju (sa nacrtom zakona o telesnom vaspitanju šolske omladine i sa nacrtom pravilnika za telesno vaspitnu vojničku školu). Jugoslavenski sokolski savez, Ljubljana, 13. marec, 1929.
2. Arhiv Fakultete za šport: Visoka šola za telesno vzgojo v Ljubljani. Elaborat Zavoda za napredek šolstva LR Slovenije. Ljubljana.
3. Arhiv Fakultete za šport: Poročilo o dejavnosti šole od ustanovitve do zaključka šolskega leta 1958/59.
4. Arhiv Fakultete za šport: Elaborat Visoka šola za telesno vzgojo.
5. Arhiv Fakultete za šport: Statut Visoke šole za telesno kulturo.
6. Arhiv Fakultete za šport: Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani (razvojna pot, stanje in nekateri problemi), 1982.
7. Dolenc, E. (1996). Kulturni boj. Ljubljana: Cankarjeva založba.
8. Gabrič, A. (1992). Šolska reforma. V: Slovenska novejša zgodovina: od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije

- 1848-1992, II. del. Ljubljana: Mladinska knjiga, Inštitut za novejšo zgodovino, str. 1035-1037.
9. Okoliš, S. (2009). Zgodovina šolstva na Slovenskem. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.
 10. Pavlin, T. (2008). »Slovensko sokolstvo je samo po kroju in imenu podobno češkemu ...«. V: Evropski vplivi na slovensko družbo (ur. Troha N., Šorn M., Balkovec B.). Ljubljana: ZZDS, str. 155-159.
 11. Pavlin, T. (2009). »Zmaga-svoboda«. Sokolsko jugoslovaniziranje. V: Jugoslavija v času: devetdeset let od nastanka prve jugoslovanske države (ur. Balkovec B.). Ljubljana: Filozofska fakulteta, str. 213-227.
 12. Stepišnik, D. (1974). Školsko fizično vaspitanje na področju Slovenije u periodu 1848-1914 (doktorska disertacija). Ljubljana.
 13. Stepišnik, D. (1964). Razvojna pot Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani. V: Zbornik VŠTK I. Ljubljana: VŠTK, str. 5-16.
 14. Ulaga, D., Knez-Bergant M. (1992). Izobraževanje strokovnih kadrov za šolsko športno vzgojo pred ustanovitvijo Zavoda za fizkulturo v Ljubljani. V: Šport, 1-2, str 54 in 3, str. 54.

FORMATION OF PHYSICAL EDUCATIONAL STUDY AND PROFESIONAL SCHOOL IN SLOVENIA, NOWADAY FACULTY OF SPORT

Physical Education (PE) as new profesion based on physical activity entered in Slovenian and south slavic millieu in the second half of 19 th century. The roots are in gymnastic societies and paralelly in school system. In austrian part of Habsburg Empire in 1869 new school's law was adopted. It proclaimed 2 obligatory hours of PE. With institutalization of PE soon arrised the problem of profesional PE staff and opened the question of profesional physical educational courses or even study for PE trainers and teachers. The problem was firstly solving or by gymnastic courses or later with establishment of special high schools for physical education. In Slovenia important steps in solving the PE profesional problem were done after the second world war by organising new PE study. Despite stereotypes of nonacademism or nonscientism PE gained political and social suport and in the fithtieth of 20. Century Institut for PE was established. Institut was the begginer of High School for Physical Culture, established in 1960. The purpose of new School was to educate and prepare professionals of PE for the needs of school system and civil-society. On the other side, the establishmet meant also the start of new science – kinesiology.

In the paper we will on the basis of sources focused on crucial steps in the process of the educational institutionalization of PE and formation of Faculty of Sport, which in 2010 celebrated its 50 th anniversary.

Key words: *gymnastics, sport, physical education, Sokol, education, courses, high school, faculty.*